

VADOVĖLIO RANKRAŠČIO TURINIO RECENZIJĄ

Autorės Raisa Melnikova ir Agnė Lastakauskienė parengė naują etikos vadovėlio rankraštį: *Prasmės ieškojimai ir atradimai. Etika 10 klasei* (Vilnius, Tyto alba, 200 psl.). Šis vadovėlis papildo ir tęsia devintos klasės etikos vadovėlių *Prasmės ieškojimai ir atradimai. Etika 9 klasei* ir užbaigia autorių Raisos Melnikovos ir Agnės Lastakauskienės etikos vadovėlių seriją pagrindinei mokyklai. Kadangi šie vadovėliai 9 ir 10 klasei parengti pagal tą pačią koncepciją ir metodiką, tai ši dešimtos klasės naujo etikos vadovėlio recenzija beveik nesiskirs nuo mano pateiktos ankstesnės minėtų autorių devintos klasės naujo etikos vadovėlio recenzijos. Vis dėlto iš karto siūlyčiau sugalvoti nevienodus pavadinimus, kad mokiniams nesusidarytų įspūdis, jog dešimtoje klasėje vėl kartojamas devintos klasės kursas, nes abiejų vadovėlių temos nemaža dalimi kartojasi siekiant tęstinumo ir pasiekimų įtvirtinimo.

Etikos vadovėlio paskirtis – padėti mokiniams siekti atnaujintoje etikos bendrojoje programoje (2008) apibrėžtų ugdymo(-si) uždavinių ir rezultatų, t. y. kurtis vertybinių nuostatų sistema, įgyti reikiamų etikos žinių ir supratimo, plėtoti gebėjimus mąstyti, dialogiškai bendrauti, kurti pozityvius ir atsakingus santykius su kitais, ieškoti atsakymų į aktualius pašaukimo ir prasmės klausimus. Naujasis vadovėlis *Prasmės ieškojimai ir atradimai. Etika 10 klasei* plėtoja mokinių abstraktaus lygio mąstymą ir sudėtingesnę etikos dalyko sampratą nei „kasdieniai pokalbiai apie gyvenimą“. Mokiniai skatinami samprotauti apie moralės dėsni, tapatumą, laisvę, sąžinę, autoritetą, moralinę atsakomybę, pareigą ir t.t., domėtis asmenybės, bendravimo, socialinės, ekologinės ir religinės etikos klausimais, tokiu būdu jie gali pasirengti aukštesnės pakopos filosofinės etikos mokymuisi pagal vidurinio ugdymo programą ir profesorių Jūratės Baranovos ir Tomo Sodeikos vadovėlius 11-12 klasėms.

Vadovėlio rankraštis iš esmės atitinka savo paskirtį ir pagrindinius vadovėlio kokybei keliamus reikalavimus. Turinys yra pritaikytas dešimtokams, tekstai šiek tiek sudėtingesni ir ilgesni nei devintos klasės *Prasmės ieškojimai ir atradimai* vadovėlyje, atspindi mokinių gyvenimo kontekstą. Bendraamžiai vadovėlyje išsako savo etinius samprotavimus beveik kiekviena nagrinėjama tema, jų mintys iš tiesų įdomios ir nebanalios. Mokiniai reiškia pozityvias etines nuostatas ir mintis. Vadovėlio metodika aiški ir apgalvota – tai padeda mokytojui modeliuoti etikos mokymosi procesą negaištant daug laiko detaliam pamokų planavimui. Kiekviena tema turi aiškią struktūrą: motyvuojančią mokinius įžangą – *I. Norime sužinoti, Tai įdomu*; mąstymą skatinančią temos plėtojamą – *II. Nagrinėjame*; refleksiją skatinančią pabaigą – *III. Išvados ir apibendrinimas*. Tai nėra chrestomatinių pobūdžio tekstų rinkinys, o vadovėlis tikraja šio žodžio prasme – keliantis pamokos uždavinius (*Išsiaiškinkime*), modeliuojantis kryptingą mokymosi procesą pamokoje (*Pasikalbėkime, Pamąstykite ir atsakykite į klausimus, Temos suvokimo klausimai ir užduotys*) ir pabaigoje skatinantis mokinių padaryti išvadą, ko išmoko (*Išsiaiškinkime*), nepamirštant *Namų darbo* užduoties. Skyrių pabaigoje pateikiamos pamokų ciklo įsivertinimo užduotys – *testai*. Vadovėlyje atsispindi universalus – filosofinis humanistinis – požiūris į žmogų, pripažįstantis tautų, lyčių, kultūros tradicijų ir religinių įsitikinimų įvairovę – tai etika kiekvienam ir visiems. Demokratijos vertybių raiška atsispindi trečiojo skyriaus temose: *Lygių galimybių ir teisių įgyvendinimas, Atsakomybė ir iniciatyvumas, Pareiga kitiems*. Patriotiškumo ir nešališkumo bei tolerancijos nuostatas skatina trečiojo ir ketvirtojo skyriaus temos: *Pagarba savo kultūrai, Tautiškumas ir pagarba kitoms tautoms, Kultūrinės tradicijos. Arbatos gėrimo ceremonija, Tikejimas žmogaus gyvenime, Naujieji religiniai judėjimai*.

Vadovėlio *Prasmės ieškojimai ir atradimai. Etika 10 klasei* turinys **atitinka atnaujintą Pagrindinio ugdymo bendrąją etikos programą** (2008): išsamiai plėtojamos ir konkretizuojamos *AŠ-AŠ, AŠ-TU, AŠ-MES* ir *AŠ-TAI* santykių temos, pateikiama medžiaga skatina siekti šioje programoje apibrėžtų mokinių pasiekimų. Vadovėlis plėtoja mokinių žinias, gebėjimus ir nuostatas keturiose esminėse veiklos srityse pagal etikos bendrąją programą:

I SKYRIUS. Saviugda ir saviauga: AŠ-Asmuo – tai ugdymo(si) veikla, nukreipta į mokinio saviugdą, asmenybės savasties, laisvo ir sąmoningo pasirinkimo, gebėjimų ir galimybių, profesinio pašaukimo paieškas, sąžinės ugdymąsi.

*Kopija tikra: Ekspertinio vertinimo skyriaus
metodiniuke Natalija Dikevičiute Dita*

II SKYRIUS. Dialoginis bendravimas: Aš–Tu – tai ugdomoji veikla, skatinanti mokinių palankumą ir draugiškumą, pagarbą žmogui kaip tikslui pačiam savaime, moteriškumo ir vyriškumo apmąstymus, atsakomybę už savo santykius, saugų bendravimą virtualioje erdvėje, vienišumo problemos sprendimą.

III SKYRIUS. Socialiniai santykiai: Aš–Mes – tai mokymasis būti ir veikti bendruomenėje, gerbti savo kultūrą bei kitas tautas, puoselėti tautiškumą, vadovautis moraline atsakomybe ir pareiga kitiems, taikiai spręsti problemas, suprasti etikos principų svarbą ir mirties bausmės neteisėtumą politikoje.

IV SKYRIUS. Santykis su pasauliu: Aš–Tai veiklos įprasminimo ir apmąstymo veikla, kuri skatina mokinius vertinti savo laiką, naujų religinių judėjimų ir kultūros reiškinius, globalizacijos procesus, branginti gyvybę ir spręsti žmogaus gyvybės išsaugojimo bei ekologijos problemas.

Medžiagos skiriama proporcingai kiekvienai veiklos sričiai ir santykiams su savimi, kitu, bendruomenė ir pasauliu nagrinėti: turinio apimtį sudaro atitinkamai 1 skyrių - 8 pamokų temos, antrą – 9, trečiąją – 8, o ketvirtąją – 10 pamokų temų.

Pateiksime pavyzdžių lentelėje, kaip formuluojami **pamokos uždaviniai** orientuoti į etikos programoje apibrėžtų pasiekimų – *žinių ir supratimo* – ugdymą(si):

Pagrindinio ugdymo etikos programa (2008)		Vadovėlio turinys
Ugdomoji sritis	Mokinių pasiekimai: 9-10 klasės	Uždavinys: Išsiaiškinsime
<i>Saviugda ir savisauga: Aš-Asmuo</i>	1.1.1. Paaiškinti, kas sudaro asmeninę ir bendruomeninę tapatybę, kaip jos susijusios.	1.3. Kaip susijusios asmeninė ir bendruomeninė tapatybė.
	1.1.2. Papasakoti, kuo ir kodėl noriu būti panašus į idealizuojamas asmenybes.	1.2. Kaip siekti išskirtinumo ir būti panašiam į idealizuojamą asmenybę.
	1.2.1. Interpretuoti savasties raidą – vis labiau tampa laisvas ir atsakingas.	1.4. Kaip pasireiškia valios laisvė priimant sprendimą.
	1.3.1. Paaiškinti sąžinės sąsajas su vertybėmis, sąžinės reikšmę moraliniam gyvenimui. Pateikti sąžiningo ir nesąžiningo elgesio pavyzdžių.	1.5. Kokia sąžinės reikšmė moraliam gyvenimui. Kaip sąžinė susijusi su vertybėmis.
	1.4.1. Paaiškinti, kaip suprantu sąvoką <i>autoritetas</i> ir ką reiškia būti autoritetu. Išvardyti savybes, būdingas lyderiams ir autoritetams.	1.6. Kaip būti autoritetu kitiems.
	1.5.1. Pažinti savo galimybes renkantis pašaukimą ir profesinę veiklą, interpretuoti ją kaip savikūrą.	1.8. Kaip tinkamai suvokti savo galimybes. Ar galima profesinę veiklą vertinti kaip savikūrą.
<i>Dialoginis bendravimas: Aš-Tu</i>	2.1.1. Paaiškinti, kad vienvietė yra pozityvi egzistencinė ir kartais pasirinkta būseną, o vienišumas – neigiama psichologinė žmogaus būseną.	2.1. Ar galima teigiamai vertinti vienvietę kaip pasirinktą būseną.
	2.1.2. Aiškinti, kokios galimos jaunuolių vienišumo ir savižudybių priežastys.	2.2. Kaip suprasti gyvybės vertingumą ir kaip padėti kitam įveikti vienišumą.
	2.1.3. Suprasti, kodėl pozityviai mąstoma apie kitą jo netekus ir kokiais būdais galima padėti įveikti netekties skausmą.	
	2.2.1. Žinoti, kas padeda ir kas trukdo išlaikyti draugystę.	2.3. Kaip suprasti draugo lūkesčius, kaip vertinti ir branginti draugystę.
	2.2.2. Paaiškinti, kokios savybės svarbios norint būti geru draugu, partneriu.	
2.3.1. Paaiškinti, kaip modernios IKT priemonės keičia žmonių bendravimą šiuolaikiniame pasaulyje.	2.4. Kaip vertinti interneto teikiamas bendravimo galimybes. 2.5. Kaip saugiai naudotis internetu ir bendravimo virtualiojoje aplinkoje priemonėmis, kaip nepakenkti savo sveikatai.	
2.3.2. Žinoti bendravimo internete priemonių naudojimo tikslus ir problemas.		
2.3.3. Papasakoti apie žalingos informacijos prevencijos programą „Saugesnis internetas“.		

Kopija tikra: Aš-Tu

	2.4.1. Suvokti lytiškumo raišką, paaiškinti vyriškumo ir moteriškumo sampratą.	2.6. Kaip atpažinti su lytiškumu susijusius mąstymo stereotipus.
	2.4.2. Paaiškinti santykių su kitos lyties bendraamžiais ypatumus (kolegiški, draugiški, artimi, tolimi, teigiami, neigiami, įtempti). Suprasti šių skirtingų santykių priežastis.	2.7. Kaip vertinti asmeninius tarpusavio santykius ir juos tobulinti.
	2.5.1. Suprasti ir paaiškinti, kas yra meilė, kuo ji skiriasi nuo lytinio potraukio, trumpalaikio susižavėjimo ar seksualinio priekabiavimo.	2.8. Kodėl meilei būtini įsipareigojimai ir atsakingas elgesys.
	2.6.1. Paaiškinti, kodėl žmonės kartais nelinkę pripažinti teigiamų kito asmens savybių ir laimėjimų.	2.9. Ar svarbu teigiamai vertinti kito laimėjimus, rūpestingumą, būti palankiam.
<i>Socialiniai santykiai: Aš-Mes</i>	3.1.1. Paaiškinti, kaip suprantamos sąvokos <i>lygios galimybės, diskriminacija</i> . Paminėti, kokie dokumentai ir institucijos gina lygias asmenų teises ir galimybes.	3.1. Kodėl būtina pripažinti lygių galimybių ir teisių įgyvendinimo svarbą.
	3.2.1. Paaiškinti tautinės tapatybės pokyčius globalizacijos sąlygomis: kokios vertybės ją stiprina ir kokių grėsmių kyla mūsų tautinei bendruomenei ir kultūrai.	3.3. Kodėl reikia būti atsakingam ir veikliam visuomenės naudai, saugoti kultūrinį tautos palikimą.
	3.2.2. Paaiškinti kultūrų tarpusavio sąveiką naudojant viešųjų ryšių priemones.	3.8. Kodėl reikia gerbti kitų tautų kultūrinę tradicijas, kokia yra kultūrų tarpusavio sąveika.
	3.3.1. Paaiškinti nagrinėjamų grupių konfliktų, tautų nesantaikos ar karų, holokausto priežastis ir pasekmes.	3.6. Kodėl reikia kritiškai vertinti prievartą kaip būdą spręsti problemas.
	3.3.2. Argumentuoti, kodėl svarbu prisiimti bendrą atsakomybę už tautos žygius ir teisingai interpretuoti tautos istoriją.	3.5. Kodėl svarbu prisiimti ir jausti atsakomybę.
	3.3.3. Ugdytis pagarba kitoms tautoms – taip prisidėti prie tarptautinio supratimo ir pagarbos.	3.4. Kodėl būtina atsakomybė ir pagarba savo ir kitų tautų vertybėms.
	3.4.3. Argumentuoti, kad kiekvienas bendruomenės narys atsakingas už sprendimų priėmimą, aptarti, kokiais būdais jis dalyvauja priimant bendrus sprendimus demokratinėje bendruomenėje.	3.2. Kodėl atsakomybė ir iniciatyvumas reikalingi ir žmogui, ir visuomenei.
	3.5.1. Paaiškinti moralės ir politikos sąsajas – kaip suprantu moraliają politiką.	3.7. Kodėl svarbu politikos moralumas. Kaip derinti politikos ir etikos principus.
<i>Santykis su pasauliu: Aš-Tai</i>	4.1.1. Suprasti, kad gyvenimas įprasminamas darant sprendimus čia ir dabar, įvertinti savo dabarties galimybes.	4.1. Kaip ieškoti gyvenimo prasmės ir kaip įprasminti veiklą.
	4.2.1. Pažinti ir apibūdinti skirtingas religines tradicijas.	4.3. Kaip nagrinėti įvairias religines tradicijas ir kaip tolerantiškai jas vertinti.
	4.3.1. Apibūdinti, kas būdinga šiuolaikinei kultūrai ir šiuolaikinei visuomenei, aiškintis, kurios vertybės yra pastovios, o kurios kinta.	4.4. Kas kultūroje pastovu ir kas kinta.
	4.4.1. Apibūdinti globalizacijos ir vartotojiškumo sampratą. Paaiškinti, kur ir kaip pasireiškia ir kokių problemų kelia šie visuomeniniai reiškiniai.	4.5. Koks yra globalizacijos procesų poveikis. 4.10. Kaip nagrinėti ekologijos problemas kaip globalias problemas.

Kopija tikra: J. M.

4.5.2. Paaiškinti, kaip abortai ir eutanazija susiję su žmogaus prigimtine teise į gyvybę.	4.6. Kaip eutanazija susijusi su prigimtine žmogaus teise į gyvybę. 4.7. Kaip nėštumo nutraukimas susijęs su prigimtine teise į gyvybę.
4.5.3. Paaiškinti žalingų įpročių moralinę, visuomeninę žalą. Aptarti, kaip jie kenkia sveikatai. Aptarti keletą žalingų įpročių prevencijos būdų.	4.8. Kodėl turime netoleruoti žalingų įpročių ir saugoti savo gyvybę bei sveikatą.
4.5.1. Paaiškinti galimas psichologines savižudybės grėsmės priežastis ir žinoti, kur kreiptis pagalbos siekiant jos prevencijos.	4.9. Kodėl savižudybė vertintina kaip netinkamas būdas spręsti problemas, kodėl reikia saugoti gyvybę.

Komentaras: Kadangi etikos programa numato trijų lygių mokinių pasiekimus – ne vien žinių ir supratimo, bet ir gebėjimų, ir nuostatų ugdymą, todėl ir pamokos uždaviniai galėtų būti formuluojami plačiau: apimti ne vien kognityvinių lygmenį *Išsiaiškinsime*, bet ir praktinį - socialinį: pvz., *Mokysimės drauge, Išbandysime, Atliksime, Vertinsime...*

Jei mokiniai anksčiau mokėsi etikos pagal R. Melnikovos ir A. Lastakauskienės parengtas mokymo priemones (5-6, 7, 8, 9 klasėms) ir nagrinėjo etikos idėjas, dešimtokams dalykinis vadovėlio turinys neturėtų būti pernelyg sudėtingas. Jie ir toliau mokysis kritiškai mąstyti, nagrinėti etikos idėjas, kelti klausimus ir ieškoti atsakymų, interpretuoti filosofų mintis ir tekstus, suvokti jų reikšmę ir prasmę. Kiekvienoje temoje išskiriamos **svarbiausios sąvokos ir jų paaiškinamai** – apibrėžimai, kurie mokiniams gali būti jau žinomi iš ankstesnių etikos pamokų. Tačiau **per didelę filosofinių sąvokų gausa** naujajame vadovėlyje gali išgąsdinti tuos mokinius, kurių gebėjimai ir motyvacija nėra akademiškai orientuoti, ypatingai tuo atveju, jei mokytojas užduos išmokti visus dalyko terminus ir apibrėžimus kiekvieną pamoką. Jei mokiniai anksčiau mokėsi etikos arba tikybos iš kitų autorių vadovėlių, jiems gali būti sudėtinga suprasti tiek daug naujų sąvokų ir apibrėžimų, ypatingai tokių, kurie etiniu požiūriu gali būti nevienareikšmiai arba logiškai neaiškiai susiję su pamokos tema. Pavyzdžiui, sudėtinga suprasti loginius ryšius tarp temos *Tapatumo paieška* ir pamokos pradžioje pateiktų *Svarbiausių žodžių*: „sąmonė“, „refleksija“, „tapatumas“ (toliau dar vartojamas kitas terminas „identitetas“), „reprezentacija“, „objektas“, „subjektas“, „idėja“. Šie žodžiai pateikti ne abėcėlės tvarka, nenurodomas šaltinis, iš kur pateikti jų paaiškinimai, o šie paaiškinimai kartais visai iš kitų su etika nesusijusių kontekstų. Todėl siūlyčiau mažinti sąvokų skaičių skyrelyje *Svarbiausių žodžių paaiškinimas*: apgalvoti ir atrinkti *tik keletą* svarbiausių sąvokų, kurias turi žinoti mokiniai dešimtoje klasėje ir kurie logiškai susiję su etikos dalyku ir pamokos tema. Konkrečių pastabų – kurių sąvokų atsisakyti – pateikiau autorėms šio vadovėlio rankraštyje.

Motyvuoti mokinius aktyviai veiklai pamokoje padės kiekviename paragrafe/pamokoje **pateikiami klausimai ir užduotys diskusijai**: *Pasikalbėkime, Pamąstykite ir atsakykite į klausimus, Pakomentuokite (patarles, filosofų ar bendraamžių mintis), Temos suvokimo klausimai ir užduotys, Susiskirstykite į grupes ir padiskutuokite...* Vadovėlis skatina mokinius mąstyti ir aktyviai dirbti ne tik per pamokas, bet ir mokyti savarankiškai, ieškoti informacijos šaltinių, atlikti namų darbų užduotis. Vis dėlto kai kurie klausimai mokiniams *pernelyg asmeniškai*, todėl mokytojo turėtų būti parinkti ir užduoti itin taktiškai, individualiai. Būtų puiku, jei bendraamžių mintys **atspindėtų įvairias etines pozicijas ir skatintų debatus**: optimistų, realistų, stoikų, skeptikų, pragmatikų ir pan. Tai dar labiau padėtų mokiniams ugdytis kritinio mąstymo ir problemų sprendimo gebėjimus.

Įvairaus sudėtingumo tekstai ir užduotys dirbant su vadovėliu *Prasmės ieškojimai ir atradimai. Etika 10 klasei suteikia mokytojams nemažai galimybių diferencijuoti mokymą*, t.y. pritaikyti medžiagą skirtingiems mokinių poreikiams ir mokymo(si) stiliams. Žinoma, dominuoja griežtai struktūruotas **akademinis** mokymo stilius, smalsius ir maistančius akademinį polinkį mokinius, galbūt, sudomins enciklopedinis skyrelis *Tai idomu*, mąstytojų citatos, nebaigtos mintys, loginių argumentų ir skirtingų požiūrių palyginimas, informacijos naudojant IT priemones paieška, schemų, lentelių braižymas ir pan. Taip pat skatinamas ir **mokymasis bendradarbiaujant**: darbas porose ar grupėse sprendžiant problemas ir ieškant sprendimo būdų. *Humanitarinių* gebėjimų

Kopija fikra: D.M.

verbalinio stiliaus mokiniams gali būti siūloma, pvz., interpretuoti literatūrinius-grožinius tekstus, nagrinėti eilėraščius, kurti esė, rašyti rašinėlius, komentuoti mąstytojų citatas ir patarles. Orientuojamasi ir į **vaizdinio mąstymo stiliaus** meninių polinkių mokinius. Tokiems kūrybingiems mokiniams gali būti įdomios užduotys interpretuoti dailės kūrinių reprodukcijas, sukurti vaidinimą, nupiešti asociacijas ir pan.

Taigi vadovėlis turiningas ir pasižymi medžiagos ir užduočių įvairove. Vadovėlio žodiniai **tekstai atitinka taisyklingos kalbos reikalavimus**. Tačiau reikėtų išversti cituojamų rusiškų šaltinių pavadinimus ir papildyti vadovėlio gale pateiktą literatūros sąrašą visų cituojamų šaltinių nuorodomis. Nepastebėta dalykinių netikslumų ar klaidų. Tekstai pakankamai informatyvūs, parinkti remiantis naujausiais informacijos ar interneto šaltiniais bei pristatomi neprarandantys aktualumo įvairių epochų ir krypčių Rytų, Vakarų ir Lietuvos klasikų filosofijos tekstai. Svarbu, kad visa ši specialiai mokymuisi atrinkta, susisteminta, integruota ir pritaikyta medžiaga *skatintų mokinių susidomėjimą ir norą pažinti, mokytis etikos, padėtų įgyti ugdytis sąmoningą asmenybės požiūrį*, kuo etika reikšminga kiekvienam bendrąjį išsilavinimą įgijusiam žmogui.

Vadovėlyje **skoningai ir tematiškai parinktos iliustracijos** – XV a. (J. de Barbari, L. da Vinčio, P. di Kozimo), XVI a. (P. Breigelio, H. Holbeino jaunesniojo), XVIII a. dailininkų (Dublerio, T. Geinsboro), XIX a. (E. K. Biorno-Džonso, O. Redono, U. Kitagawa, Ž. O. D. Engro, U. Bočionio, P. O. Renuaro, P. Klė, F. Milė, G. Dorė, K. Monė, P. Sezano, A. G. Kalelo, V. C. Chanto, S. Lego, A. Bioklino ar Beklino) ir XX a. menininkų (K. Malevičiaus, M. K. Čiurlionio, G. Klimto, M. Gertlerio, A. Modiljanio, K. Somovo). Reikėtų dar pateikti nuorodas ir tų iliustracijų - autorių, kūrinio pavadinimą, metus, kurie vaizduojami kiekvieno skyriaus pradžioje. Šios kūrinių reprodukcijos plėtoja mokinių kultūrinį akiratį, ugdo meninį skonį. Tačiau lyginant su tekstų apimtimi – iliustracijų mažoka, vadovėlių galėtų labiau pagyvinti *nuotraukos*, kurios atspindėtų šiuolaikinį XXI a. gyvenimo kontekstą ir konkrečias situacijas iš jaunuolių gyvenimo.

Vienas iš svarbių, bet problemiškų aspektų etikos mokymo procese yra *vertinimas ir įsivertinimas*, kadangi etikos pasiekimai ir pažanga sunkiai stebima arba pamatuojama. Todėl vienas iš šio vadovėlio privalumų yra tas, kad mokiniams **sudaromos galimybės gauti grįžtamąjį ryšį ir įsivertinti**. Kiekvienos pamokos/paragrafo pabaigoje skatinama *refleksija*: prisiminti, koks buvo pamokos uždavinys (IŠSIAIŠKINSIME...) ir padaryti išvadą: ką IŠSIAIŠKINOME... – mokiniai turi užbaigti sakinį. Tokiu būdu tikrinamas supratimas. O kiekvieno skyriaus/pamokų ciklo pabaigoje pateikiamas *įsivertinimo testas*, skirtas padėti mokiniams įtvirtinti įgytas žinias ir gebėjimus, patikrinti, kaip jie gebės pritaikyti, ko išmoko nūdienos gyvenimo praktikoje. Knygos pabaigoje pateikiama instrukcija, kaip įsivertinti atsakymus – surinktus taškus ir apibendrinti rezultatus. Vis dėlto šie diagnostiniai testai **nėra mokiniams labai aiškūs, o mokytojams patikimi** duomenų apie mokinių pasiekimus įvertinimo būdai, kadangi labai sudėtinga parengti tokius patikimus, validžius ir standartizuotus testus. Diagnostinis mokinių pasiekimų vertinimas etikos pamokose lieka sudėtingas mokytojo uždavinys.

Išvada:

Raisos Melnikovos ir Agnės Lastauskienės etikos vadovėlio rankraštis *Prasmės ieškojimai ir atradimai. Etika 10 klasei* parengtas pakankamai gerai. Vadovėlis atitinka „Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo“ (Žin., 2009, Nr. 61-2450) penktame punkte nurodytus reikalavimus. Rekomenduoju įtraukti į Vadovėlių duomenų bazę. Šis vadovėlis naudingas mokytojams tuo, kad užtikrina etikos mokymo tęstinumą 9-10 klasėje pagal tą pačią koncepciją ir aiškiai suplanuotą metodiką, turi papildomas metodines ir mokymo priemones, kurios sudaro komplektą: mokytojo knygą ir pratybų sąsiuvinį.

Vilija Zeliankienė

2010 02 25

Kopija tikra: Skypertius vertinimo skyriaus metodiniuke Natalija Dikveičiute
Dilka